

Krishanteringsstrategi

Fonden för Psykisk Hälsa

Antagen av styrelsen 2020-12-24

FONDEN FÖR PSYKISK HÄLSA

Plusgiro 90 07 50-1 | Bankgiro 900-7501 | Swish 123 900 75 01

Sankt Eriksgatan 44, plan 4 | 112 34 Stockholm | Tel +46 8-650 36 90 eller +46 70 14 07 535

www.psykiatrifonden.se

Innehåll

Krishanteringsstrategi för Fonden för Psykisk Hälsa.....	2
Skydda varumärket viktigast.....	2
En krisorganisation krävs	2
Olika scenarios som kan skada varumärket	2

Krishanteringsstrategi för Fonden för Psykisk Hälsa

Skydda varumärket viktigast

Varumärket för Fonden för **Psykisk Hälsa** är otroligt viktigt för organisationen. Krishantering handlar i första hand om att skydda varumärket. En medieutlöst kris eller en storm i sociala medier kan mycket snabbt radera det som fonden ägnat flera år att bygga upp. Det gäller därför att vara väl förberedd. När en kris väl är ett faktum ska det snabbt finnas en plan för hur den ska hanteras, vilka som ska kontaktas och vem som ansvarar för vad.

En krisorganisation krävs

Fonden för **Psykisk Hälsa** behöver en intern krisorganisation som aktiveras i händelse av kris. Dess uppgift är att överblicka situationen, samordna och bedöma vilka åtgärder som ska vidtas. Här ska finnas en tydlig rollfördelning med uttalat ansvar och mandat. Det är också dess ansvar att följa upp och utvärdera hur beredskap och rutiner fungerat när den aktuella krisen är över.

Krisorganisationen består av GS (om sådan finnes), ordförande, vice ordförande och kommunikationsansvarig. GS, eller ordförande om GS saknas, har övergripande samordningsansvar och är fondens ansikte utåt. Övriga, speciellt kommunikationsansvarig, stöttar med råd i mediekriser. Vid behov kan även expertrådet kontaktas för faktabakgrund.

Med tanke på behovet av snabbt agerande vid en kris kommer ett speciellt konferensnummer att upprättas för krishantering. Organisationen planerar i ett lugnt läge att träna inför krissituationer.

Olika scenarios som kan skada varumärket

Scenario 1: Kris som utspelas i sociala medier

Fonden för **Psykisk Hälsa** måste ha överblick och kontroll på frågor, funderingar och kritik i sociala medier. Vid behov ska de besvaras skyndsamt.

Det kan inträffa att någon som fonden haft nära kontakt med begår självmord eller gör ett självmordsförsök. Vi som vågar finnas för den som mår dåligt löper också stor risk att förlora någon. Fonden för **Psykisk Hälsa** har inte samma uppgifter som till exempel Suicide Zero eller Självmordslinjen, men vi befinner oss ibland i en högriskmiljö.

Ansvar för att övervaka och bemöta i sociala medier ligger på generalsekreteraren/ ordföranden och sociala medier-medarbetare samt kommunikationsansvarig. I vissa fall kan kontakt tas med någon utsedd expert som professionellt kan bemöta någon med allvarlig psykisk ohälsa. Man måste även kunna stryka vissa olämpliga kommentarer och tydligt förklara varför styrelsen agerar så. En Guideline för sociala medier skall finnas framtagen.

Scenario 2: Kris som utspelas i nyhetsmedia

Fonden för **Psykisk Hälsa** har sedan starten haft ett enormt stort och positivt genomslag för sina frågor i media. Fonden har i princip inte haft någon negativ återkoppling på dess medieinföranden. Men fonden kan komma att bli granskade förr eller senare. Kriser triggas ofta och

eskalerar av en negativ mediebevakning. Det är nödvändigt att ha tydliga huvudbudskap och att vara klar över vilka från organisationen som får kommentera, så att vår organisation talar trovärdigt och med en röst.

Det är främst GS/ordförande och vid behov kommunikationsansvarig som kommenterar till media. När GS finns kan ordförande och vice ordförande tillfrågas och bidra med goda råd och coacha, men de ska inte göra egna kommentarer till media. Då GS saknas i organisationen skall ordföranden ha den rollen. GS/ordföranden förebygger genom att skriva ned exempel på huvudbudskap samt frågor som media kan tänkas ställa och väl genomtänkta svar. Undantag från detta är om det är GS som kritiserar i medier. Då måste ordförande, vice ordförande och kommunikationsansvarig träda in.

Exempel på frågor som kan drabba varumärket

A Självmord eller suicidförsök inom organisationen

- Någon av våra ambassadörer eller volontärer begår självmord eller gör ett självmordsförsök.
- Någon i styrelsen begår självmord eller gör ett självmordsförsök eller drabbas av att en närstående begår självmord eller gör ett självmordsförsök

Det kan vara svårt att förbereda sig på en sådan situation, men generella svåra frågor är viktiga att ha genomtänkta svar på.

***Exempel på fråga:** Fonden för Psykisk hälsa är en organisation som arbetar för att radikalt minska psykisk ohälsa i samhället. Hur säkerställer ni att självmord inte inträffar internt?*

***Exempel på svar:** Det är inte möjligt att hundra procentigt garantera att självmord inte kommer att inträffa internt. Organisationer som Fonden för Psykisk hälsa befinner sig i en högriskmiljö. Vi som vågar finnas för den som mår dåligt löper tyvärr också stor risk att förlora någon. Detta visar framför allt hur oerhört angeläget arbetet för bättre psykisk hälsa är och att alla kan drabbas. Vi gör allt vi kan för att förhindra att fler liv går förlorade. Vi vet att det finns vägar att förhindra självmord och att det behövs mer resurser för att rädda liv. Internt arbetar vi på en mängd sätt för att förebygga psykisk ohälsa. Vi har regelbundna avstämningar och uppmanar alla att vara öppna med hur de mår. Vi har en bra fysisk arbetsmiljö och bra arbetsvillkor. Allt detta är viktigt men ingen garanti för att självmord inte kommer att inträffa.*

A1 Minskning av forskningsanslag till området psykisk hälsa eller Stigmatiserande krafter ökar i media

- Ett politiskt förslag förbereds med konsekvenser av att skillnaden mellan anslag till området psykisk hälsa och övrig hälso- och sjukvård ökar
- Att massmedia på ett omotiverat sätt framhäver och/eller kopplar en individs psykiska ohälsa till dennes gärning

***Exempel på fråga:** Hur säkerställer ni att forskningsanslagen till området psykisk hälsa inte minskar utan ökar och att stigmatiseringen i samhället minskar.*

Exempel på svar: Fonden för **Psykisk Hälsa** är en organisation som arbetar för att öka anslagen till forskning och att minska fördomar mot psykisk ohälsa.

Psykisk ohälsa beräknas kosta samhället omkring 200 miljarder kronor per år. Andelen forskningsmedel riktad mot forskning inom psykiatri/psykologi står inte i proportion till denna kostnad om man jämför forskningsmedel till andra större sjukdomar i förhållande till dess beräknade samhällskostnader. Utvecklingen inom forskning och behandling för psykiska sjukdomar går nu snabbt framåt och flera stora genombrott har gjorts de senaste åren. Nu finns till exempel internetbaserad KBT för många problem som innebär att du ofta kan få hjälp även om du inte bor nära en vårdgivare. Ett nytt läkemedel mot depression har just börjat användas och vi ser ett ökat fokus på vilken roll immunsystemet och inflammation kan ha vid psykisk ohälsa. Detta är exempel på forskning som Psykiatrifonden stöttar. Styrelsen delar ut forskningsmedel varje år och dessa har ökat över tid.

Ett långsiktigt mål för Psykiatrifonden är att man inom fem år kan prata om psykisk sjukdom och ohälsa samt att möta dessa människor i olika sammanhang och miljöer med samma frånvaro av stigma som idag gäller för patienter med t ex. cancersjukdom jämfört med för tio år sedan. Stigma finns i civilsamhället bl.a. utifrån hur dessa människor möts eller beskrivs ffa. i massmedia. Ofta beskrivs och definieras de utifrån sina psykiska problem, även när detta inte har någon koppling till en artikels innehåll. T ex används psykisk sjukdom som förklaring till en människas agerande, t ex en brottslig gärning. I vissa fall anges att personen tidigare har haft kontakt med psykiatrin för sin ohälsa även om detta inte är relevant till handlingen och således inte heller för artikeln.

Att få vård för sin psykiska ohälsa någon gång under livet gäller för många av oss och kan således inte utan vidare kopplas till en brottslig gärning. Vidare används det negativa uttrycket "Psyksjuk" både i artiklar och på löpsedlar som introduktion till artiklar och den person som avses även om det inte är relevant för innehållet. Detta är oetiskt. De tre styrande regleverken inom vilka massmedia förhåller sig till är Tryckfrihetsförordningen, Lagen om yttrandefrihet, som båda regleras i grundlagen samt de Pressetiska reglerna. För att ändra den massmediala integritetskränkande beskrivningen av människor med psykisk ohälsa krävs en förändring av de pressetiska reglerna genom att den kompletteras med denna grupp.

B Ekonomiska frågor samt kontroversiella samarbeten kritiserar

Fonden för Psykisk Hälsa har under senare år kunnat hålla sig till 90-kontots regler (minst 75 procent till ändamålet). Däremot har enskilda år avvikit från regeln, då influtna arv medfört att kostnaderna för enskilt år varit för låga eller för höga i förhållande till relationstalen. En orsak till detta är att fonden är under tillväxt från en relativt låg nivå och att enskilda ekonomiska större händelser medför dessa avvikelser. Ansvaret för att hålla 90-kontots regler faller främst på ekonomiansvarig i styrelsen som håller styrelsen uppdaterad om det ekonomiska läget

Exempel på fråga: Organisationen kritiserar för att den ingår samarbete med externa parter som kan uppfattas vara kontroversiella.

Exempel på svar: I fondens Etiska riktlinjer utgår fondens arbete från Deklarationen om de mänskliga rättigheterna och bygger på övertygelsen:

- Att alla människor har lika värde

- *Att alla har samma rättigheter, skyldigheter och ansvar*

*Fonden för **Psykisk Hälsa** samarbetar med organisationer och näringslivet. Parterna ska verka för ett gott samarbete som utmynnar i ömsesidig belåtenhet. Fonden samarbetar inte med företag eller organisationer som:*

- *Medverkar i korrupt, oetisk eller exploaterande verksamhet*
- *Är föremål för brottsutredning eller liknande*
- *Är utsatt för sanktioner från FN*
- *Bryter mot nationella och internationella lagar*
- *Har sin verksamhet inom alkohol-, tobak-, pornografi- eller vapenindustrin*
- *Uppenbart står i konflikt med Fondens för Psykisk Hälsa intressen*

Den som framför misstankar om oegentligheter måste agera i god tro och ha rimlig grund för att anta att det förekommer ett felaktigt agerande. Oegentligheter rapporteras till ordföranden i styrelsen. När rapporten tas emot ska den som mottar den omgående se till att ärendet blir formellt undersökt. Detta kan innebära att, om det är berättigat, juridisk sakkunskap skall anlitas eller att ärendet polisanmäls. Om misstankarna involverar ordföranden, ska rapporten lämnas direkt till ordföranden i valberedningen.

*Ett annat exempel på samarbeten som fondens styrelse reglerat är vad avser användning av fondens logga. Generell regel: Styrelsen till Fonden för **Psykisk Hälsa** är restriktiv med att tillåta externa aktörer att använda fondens logga. Följande villkor gäller för att få rätt att använda varumärket Fonden för **Psykisk Hälsa** är*

- *Att man av styrelsen är godkänd sponsor till fonden och därmed också uppfyller fondens etiska krav*
- *Att man har godkänts för att bedriva insamling av pengar till fonden*
- *Att man har ett konkret och avtalsreglerat samarbete med fonden t ex avseende marknadsföring, evenemang, information och kunskapsförmedling samt för forskningsstöd inom ramen för fondens huvudsakliga uppgifter*
- *Att man är ambassadör till fonden*
- *Att man är mottagare av fördomspriset*
- *Att man är styrelseledamot och/eller deltar i arbetsgrupper som utför utåtriktat arbete på uppdrag av styrelsen*
- *Att man efter prövning godkänts av styrelsen/ordförande i det enskilda fallet*

C Styrelsen ifrågasätts

Ledamöterna i styrelsen ifrågasätts. Exempelvis på grund av att de lyfter lön eller arvode eller att de har en politisk bakgrund.

Exempel på fråga: De anställda uppfattas ha för höga löner.

Exempel på svar: Fonden för Psykisk hälsa har efter beslut i årsmöte för närvarande inga anställda i sin organisation. Däremot har några personer fått specificerade uppdrag att utföra vissa uppgifter samt efter förhandling ersättning för detta. Dessa fakturerar genom egen firma.

Årsmötet beslutar om arvode till ordförande. Ledamot av styrelsen, det vetenskapliga rådet samt arbetsgrupper kan erhålla ersättning för utlägg såsom kostnader för resor och logi samt för arbetsinsatser utöver ordinarie styrelseuppdrag. Styrelsen beslutar om formerna för kostnadsersättning. Styrelsen kan således besluta om att styrelseledamöter ska få ersättning. I princip ska inte styrelseledamöter vara anställda, men undantag kan finnas.

Styrelsen beslutar om avlönade uppdrag ska övergå till arvoderade uppdrag för styrelsearbete. Beslut bör fattas om vem eller vilka som eventuellt ska få arvode och vad som krävs för att få detta. Ska en styrelseledamot vara anställd eller utföra ett uppdrag utöver normalt styrelsearbete, bör ett skriftligt underlag finnas som reglerar uppdrag, ansvar och befogenheter och som skrivits under av GS/ordförande och den anställde. Det skall finnas ett dokument för hur beslut fattats som styrelsens ordförande har skrivit under.

*Angående eventuell politisk hemvist. Fonden för **Psykisk Hälsa** är politiskt obunden och en styrelseledamot som är politiskt engagerad ska kunna särskilja det politiska uppdraget från arbetet inom fonden. Vi ser det som en fördel att ha minst en politiker i styrelsen. Kontakter, politisk kunskap och en vilja att förbättra världen är viktiga drivkrafter. Att utveckla ny kunskap genom forskning samt minska stigma i samhället är inte en nischad politisk fråga utan engagerar brett. Historiskt har fonden inte haft styrelseledamöter från politiska partier. Styrelseledamöter träffar regelbundet partiföreträdare från alla partierna och välkomnar informationsutbyte med politiker från alla riksdagspartier.*

D Nyckelperson måste lämna

Vilka krav ställs på styrelsen när en nyckelperson i organisationen av olika skäl måste lämna sin tjänst?

Styrelsen måste ta ansvar för problem med t ex brister i ledarskap, olämpligt beteende eller brottsligt agerande inom organisationen. Om inte styrelsen redan känner till vad som skett måste ansvariga på kansliet snarast uppmärksamma styrelsen på problemen och redovisa bakgrunden.

Processen att hantera och lösa problemen får inte dra ut på tiden eftersom det påverkar hela organisationen negativt och även kan påverka synen på varumärket. Längden på processen är beroende av ärendets art, men bör totalt inte vara längre än två månader.

Styrelsen kan med fördel inom sig bilda en mindre grupp som aktivt arbetar med problemlösning och vid behov tar in extern kompetens som stöd i beslutsfattandet. Styrelsen kan ge gruppen mandat att ta beslut, men avrapportering sker löpande till styrelsen.

Gäller ärendet avsked av personliga skäl eller på grund av arbetsbrist tas kontakt med arbetsgivarorganisationen för stöd. Gruppen ska självklart följa gällande praxis kring varsel och varning mm. Vid avsked av personliga skäl kan detta innefatta att medarbetare farit illa, så sådana ärenden ska hanteras extra skyndsamt eftersom styrelsen prioriterar de anställdas psykiska hälsa.

Om det rör sig om ett brottsligt agerande, som t ex förskingring av pengar, bör polisanmälan ske och utredningen överlämnas till polisen. För en ideell organisation som är beroende av givarnas pengar är det extra viktigt med transparens och att inte försöka hantera problem med stölder internt. Den som påkoms med ett brottsligt agerande och befins skyldig måste omedelbart lämna sin tjänst/uppdrag.